

OKUL ÖNCESİ EĞİTİMDE AİLENİN ÖNEMİ

"Çocuk, anne baba elinde bir emanettir. Mum gibi her şekli alabilir. İyi tohum ekilirse, din ve dünya saadetine kavuşur." İmam-ı Gazali

Çocuk eğitiminde ailenin önemi ve sorumlulukları son derece önemlidir. Gerek okul öncesi gerekse okul yıllarında ailenin vermiş olduğu eğitim veya takındığı tavır çocuğun kişilik gelişimini önemli oranda etkilemektedir.

Bu konuda yapılan araştırmalar gösteriyor ki çocuğun kişilik gelişiminin % 65'i okul öncesi dönem dediğimiz 0-6 yaş döneminde oluşmaktadır. Bu dönemde çocukta oluşan olumlu veya olumsuz kişilik yapısı daha sonraki dönemlerde telafisi zor sonuçları doğurmaktadır.

Ailenin etkisi okul döneminde de devam etmektedir. Her ne kadar çocuk okula gitmiş olsa da zamanının büyük bölümünü ailenin içinde geçirmektedir. Ailedeki herhangi olumsuz bir durum çocuğun akademik başarısını da etkilemektedir.

Ailenin yaptığı hatalar

- Duygusal durumlarda kaygılı olan anne babalar gerçeği doğru olarak algılamakta güçlük çekerler. Bu nedenle çok küçük şeyleri bile abartma eğilimindedirler. Endişe ve kaygılan o kadar abartılı olur ki çocuğun yaşamsal alanını kısıtlama durumu ortaya çıkar.

- Çocuklarına yaşamış oldukları çevreden her an bir tehlike geleceğinin düşünürler ve çocuğun çevresiyle ilişki kurmasını engellerler.

- Bazı anne babalar çocuklarıyla gerektiği gibi ilgilenmezler. Çocuğa karşı davranışlarında onu birey olarak görmeme eğilimi yüksektir. Kendileri nasıl davranıyorsa çocuktan da aynı davranışları beklerler. Bu durum çocuğun kişilik ve ruhsal gelişimini olumsuz etkiler.

- Bazı anne babalar aşırı hoş görülü olur. Çocuğun her dediğini yaparak onun mutlu olmasını sağlamaya çalışırlar.
- Başka bir anne baba modelin de ise bunun tam tersi bir durum söz konusudur. Aile çocuğu tamamen ilgiden ve sevgiden yoksun bırakmıştır. Aile sıcaklığını yaşamamış bir çocuktan sağlıklı bir kişilik gelişimi beklenemez.

Neler yapmalı?

- * Çocukların ayrı bir birey olduğunun farkına varılmalı. Onun ilgi ve isteklerinin olabileceği bilinmeli
- * Çocuklar sevgiden ve ilgiden yoksun bırakılmamalı; fakat bu sevgi ve ilgi gereğinden fazla olmamalı
- * Çocuklara sorumluluk verilmeli, onun kendini ifade etmesi ve gerçekleştirmesi teşvik edilmeli
- * Çocukların çocukluklarını yaşamaları sağlanmalı, çocuk oyun oynamalı, bisiklete binmeli, toprakla oynamalı vb.
- * Başkalarıyla kıyaslanmamalı. Çünkü insanların akademik ve sosyal becerileri akraba olsalar da birbirinden farklıdır.

- * Ailenin önceliği çocuğunun sağlıklı bir kişilik yapısı oluşturmaktır. Kendi ayakları üzerinde durabilen, kendi kararlarını alabilen bir birey hayatında mutlu ve başarılı olacaktır.
- * Sonuç olarak bu maddeleri uzatmak mümkündür. Elbette her anne ve baba çocuğunun iyi yetişmesini ister. Bunun için tutulan yollar farklı farklı olsa da amaç aynıdır. Çocuğun mutluluğu.
- * Yapılan yanlışları görmemek mümkün değildir. Değişen çağla beraber anne baba olarak bizlerin de bu değişime ayak uydurması kaçınılmazdır.

OKUL ÖNCESİ EĞİTİMDE AİLENİN YERİ VE ÖNEMİ

ÇOCUĞUN GELİŞİMİNDE AİLENİN ROLÜ

- Çocuğa güven duygusu aşılar
- Çocuğun sosyal kabul görmesi için gerekli doğal ortamı sağlar
- Çocuğun sosyalleşmesi için kabul edilebilir davranış modelleri oluşturur
- Sosyalleşmesinde çocuğa rehberlik eder
- Çocuğun sorunlarına çözümler getirir
- Çocuğun ilgi ve yeteneklerine uygun şekilde gelişmesini sağlar

OKUL AİLE İŞ BİRLİĞİ

- Çocuk ve ailesi bir bütündür.
- Başarılı bir okul öncesi eğitim ve bunun sürdürülebilirliği için çocuğu çok iyi tanıyan aile ile çocukla deneyimleri olan öğretmenin sıkı bir iş birliğine ihtiyacı vardır.
- Ailenin çocuğunun eğitimine katılımı şarttır.

AİLE KATILIMININ AMAÇLARI

- Aileyi çocuğun kurumdaki eğitim sürecine dahil etmek
- Çocuğun eğitimi ve gelişimi konusunda aileleri bilgilendirmek
- Ailelerin öğretmenle yada hizmet verenlerle sürekli iletişim halinde olmalarını sağlamak
- Çocuk hakkında aileyle öğretmen arasında karşılıklı bilgi paylaşımı sağlamak
- Ailelerin diğer ailelerle bir araya gelerek birbirlerinin deneyimlerinden yararlanmalarını sağlamak
- Kuruma her yönden destek sağlamak
- Aile bireylerini çocuklarına öğretmenlik ve rehberlik yapabileceklerini şekilde eğitmek
- Okul-aile işbirliğinden yararlanarak evde çocuk için zengin, uyarıcı bir çevre hazırlanmasını sağlamak
- Anne babalara duygusal destek sunmak...

AİLE KATILIMININ YARARLARI

ÇOCUK AÇISINDAN;

- Özgüveni artar,
- Akademik başarı artar

AİLE AÇISINDAN;

- Çocukların gelişimine nasıl katkı yapabileceklerini öğrenirler
- Okulun işleyişi ve eğitim programları ile ilgili bilgileri öğrenirler
- Çocuklarına karşı çok daha nasıl destekleyici olabilirler
- Çocuklarına yardımcı olma konusunda kendilerine daha fazla güvenirler
- Öğretmenlere ve okula karşı daha olumlu tutum geliştirirler
- Okula karşı güven duyguları artar
- Ebeveynlik becerileri gelişir

OKUL ÖNCESİ DÖNEM GELİŞİM ÖZELLİKLERİ

- Kendi gücünü bilmek, kendini ortaya koymak ve başarabileceklerini görmek ister.
- Yürüyebildiğini bilir, fakat ne kadar hızlı yürüdüğünü görmek ister, tırmanabildiğini bilir, fakat gördüğü bir duvara tırmanıp tırmanamayacağını merak eder. Deneyimleri sonunda bizim için sıradan olan pek çok şeyi keşfeder.
- Bedeni ve zihni birlikte hareket ettiği için televizyonda dörtlüye giden atları gördüğünde kendisi de odada öyle koşar, bağırır, zıplar ve yerinde duramaz.
- Duygularını da bir ölçüde bedeniyle ifade etmeye devam ettiği için kızınca ağlayıp kendini yere atabilir. Sevgisini göstermek için gelip sık sık sizi öpebilir. Bu davranışlar içindeki bir çocuk, özellikle kalabalık yerlerde bu duygu gösterimleri sebebiyle utandırılmamalıdır.
- **Bir okul öncesi çocuğuna sahip olmanın en zor tarafı, onun duygularını, düşüncelerini ve davranışlarını kabul etmek ancak onu incitmeden bunların uygun biçimde nasıl ortaya konulacağını öğretmektir.**

3-6 YAŞ DÖNEMİ ÇOCUKLARIN GENEL GELİŞİM ÖZELLİKLERİ

3-4 YAŞ

- Koşar, zıplar ve tırmanır.
- Kendi kendine yemek yiyebilir, fincandan içebilir
- Bazı şeyleri dökmeden taşıyabilir
- Yetişkinlere cevap verebilir, onaylarını ister
- İşbirliğine girer, basit işler için bir yere gönderildiğinde koşarak gider “Ben de!” dönemidir. Her şeyin içinde yer almak ister.
- Her şeyi merak eder
- Hayal gücü kuvvetlidir. Karanlıktan ve hayvanlardan korkabilir. Hayali arkadaşları olabilir
- Konuşkandır. Genellikle kısa cümleler kurar.
- Bekleyebilir ama sabrı azdır

4-5 YAŞ

- Kilo almaya ve boyu uzamaya devam eder
- Hareketlerindeki koordinasyon artar
- Yeme, uyuma ve dışkılama alışkanlıkları düzenlidir
- Çok hareketlidir
- Sorgulama yaşıdır.(neden,niçin?)
- Beklemeyi öğrenir,sırasını bekler.
- Mizah anlayışı gelişir.
- Bir şeylere başlar ama her zaman başladını bitirmez
- Diğer çocuklarla oynar fakat sürekli kendini savunur ve korur.
- Hikayeler anlatır abartır

5-6 YAŞ

- 5.5-6 yaş, çocuğun bebeksi özelliklerinden neredeyse tamamen kurtulup mantıklı ve realist olmaya başladığı bir dönemdir.
- Bu dönemde çocuk anne-babasının birçok duygu ve düşüncesini paylaşabilecek ve onlarla fikir alışverişinde bulunabilecek olgunluktadır.
- Hem anne-babasıyla arkadaş olabilir ama bir yandan da disipline ve kontrole ihtiyaç duyar. Sorumluluk alabilir. Evdeki ve okuldaki kurallara uyabilir.
- Kendini tanıma ve kanıtlama ihtiyacındadır. Bu nedenle başardığı ve çabaladığı konularda onu desteklemek ve ödüllendirmek olumlu yönlerini pekiştirmek açısından önem taşır.
- Arkadaşlık çok önemlidir. Sık sık yaşlılarıyla birlikte olmak ister. Değişik sosyal ortamlara ihtiyaç duyar.

5-6 YAŞ

- Ev içi ve dışı etkinliklerde çok canlıdır.
- Oyunlarda kız-erkek ayrımı görölmeye başlar.Grup oyunlarına istek artmıştır.
- Çizgileri daha gerçekçidir.Bir insan resmini,baş,gövde,kollar ve bacaklarını belirterek tan çizebilir.
- Şekilleri tanır eşleştirebilir.Harfleri kopya edebilir;adını yazabilir.

SORUNLU DAVRANIŞLARI ANLAMA VE ÖNLEMLER ALMA

- **Siz de onun davranmasını istediğiniz gibi davranın:** Çocuk sizin ona gösterdiğinizden daha fazla anlayış, işbirliği ve ilgiyi size göstermeyecektir.
- **İyi davranışı ödüllendirin, kötülerini değil:** Markette şeker için ağlayan çocuğu susturmak amacıyla şeker almayın, fakat şeker için ağlamadığında ödüllendirin.
- **Genelde olumlu bir dil kullanın:** Yap sözcüğü yapma sözcüğünden daha etkilidir. Çocuğunuza neyi yapmaması gerektiğini değil, neyi yapması gerektiğini söylemeye çalışın. Örneğin bisikletini koridorun ortasında bırakma yerine bisikletini kenara bırak böylece takılıp düşmezsin deyin.
- **İletişiminizde açık ve anlaşılır olun:** Çocuğu yönlendirici ifadeleriniz olumlu olsa bile açık değilse işe yaramaz. Örneğin, “terbiyeli davran” olumlu bir ifadedir. Ancak kastettiği şey, “sevmediğim şeyleri yapma” dır. Bazen siz bile kararsız iken çocuk neyi sevip neyi sevmediğinizi nereden bilecektir.
- **Açıklama yapın:** Yapmasını istediğiniz bir davranışın nedeni için çocuğa “çünkü ben öyle istiyorum” dersiniz, çocuk bu açıklamadan hiç bir şey öğrenmeyecektir. Oysa “Makası yerine koymalısın. Eğer koymazsan sivri olduğu için batabilir.” Açıklaması o yaşlardaki çocuklara nasıl davranması gerektiğini anlatan bir açıklamadır.

- **“Hayır” demeden önce düşünün:** Bir davranışa gerçekten engel olmak ya da bir hareketi yasaklamak istediğinizde bir kez daha düşünerek bu sözcüğü kullanın ve hayır dedikten sonra geri dönmeyin. Çünkü bu sözcük çocuk ile aranızda en fazla çatışma yaratan sözcüktür. Sadece çocuğun güvenliği ile ilgili konularda katı olmakta yarar vardır.
- **Beklentileriniz çocuğa uygun olsun ve ona güvenin:** Çocuktan yapabileceğinden daha fazlasını beklemeyin ve yapabilecekleri için de ona güvenin. Örneğin kendi kendine bakabileceğinden eminseniz bir arkadaşının evine gitmesine izin verin. Değil ise göndermeyin. Gönderirken yapacağınız fazla uyarılarla onun işini zorlaştırmayın.
- **Tutarlı olun:** Aile içi yaşamı düzenleyici temel kurallar getirin ve bunlara tüm ev halkı olarak uyun. Kararlı olduğunuz davranışlar için de kesin kurallar koyabilirsiniz; ancak çocuk, koşullar değiştiğinde kuralı esnetmenizi bekleyebilir ve bunu, duruma özgü bir değişiklik olarak değerlendirebilir. Örneğin sizlerle yatması yasaklanmışsa bu, babaannesi geldiğinde onunla da yatamayacağı anlamına gelmemelidir.
- **Hatalı olduğunuzda hatanızı kabul edin:** Siz çocuğa model olduğunuz için hatanız olduğunda özür dilemeniz, ona da hatalı olduğunda özür dilemeyi öğretecektir.

OKULÖNCESİ DÖNEM SOSYAL GELİŞİMİ VE ARKADAŞ İLİŞKİLERİ

SOSYAL GELİŞİM

Çocuğun sosyal gelişimi ilk olarak ailede başlar. Okul yaşamıyla birlikte genişler. Aileden bağımsızlaşma başlar.

Okul çağı çocuğu kurduğu arkadaşlıklar sayesinde ailenin ötesinde ufkunu genişletir, dış dünyaya ilişkin deneyim kazanmaya başlar.

2

- İlk çocukluk dönemindeki çocuk (2–6 yaşlar arası) bağımsız olarak bir şeyler yapmaya başlar. Bedensel ve dil gelişimi bağımsız olarak hareket etme isteğini artırır. Kendi kıyafetlerini seçmek, giymeye çalışmak, isteklerde bulunmak, kararlar verebilmek, arkadaşlarını seçmek..gibi.
- Bu dönemde çocukların bağlanma davranışları azalır ve çocuk kendini güvende hissettiği ortamlarda bağlılık geliştirdiği kişiye, ki bu kişi çoğunlukla annedir, ihtiyacı yokmuş gibi davranabilir. Ancak tanımadığı bir ortama girdiğinde, kendini güvende hissedinceye kadar yine annesinden yardım isteyecektir.

- Çocuğun duygularını kontrol edebilmesi, empatik davranabilmesi, bireysel farklılıkları fark edebilmesi ve kendini ifade edebilmesi sosyal gelişiminin önemli parçalarıdır. Aileler destekleyici ve denetleyici tutumlarla çocuklarının sosyal ilişkilerini geliştirmelerine fırsat tanımalıdırlar.

- Ailede yaşanan sıcak ilişkiler ve aile içindeki iletişim, çocuğun arkadaş çevresinden öğrenebileceği olumsuz davranışları engelleyecektir.
- Çocukların arkadaş ilişkilerinde yaşadığı problemleri ele alırken aile yapısını, aile içi iletişimi ve ilişkileri de incelemek gerekir. Anne ve baba çocuğu yeni arkadaşlar edinmesi, yaşanacak problemlerin üstesinden gelebilmesi, kendisine uygun arkadaşı seçebilmesi için cesaretlendirmelidir. Anne baba ve çocuk arasındaki paylaşımlar, sohbetler de aile içi iletişimi güçlendirecektir.

- Çocuğun ilk toplumsallaştığı kurum olan aileden sonra akranlarıyla etkileşimi ve arkadaş ilişkileri de sosyalleşmede belirleyici unsurlardır. Bu noktada oyun davranışları sosyal gelişimlerinin bir parçası haline alır.
- İlk çocukluk dönemi itibarıyla çocuk, ailesi dışındaki kişilerle özellikle de yaşlılarıyla nasıl bir sosyal ilişki kuracağını, nasıl beraber olacağını öğrenmeye başlar. Çocuğun ailesi dışında diğer kişilerle olan birlikteliği onun sosyal gelişimi artırır.

AKRAN İLİŞKİLERİ

- Çocuğun zihinsel, fiziksel ve duygusal alanda gelişmesi için arkadaşları olması şarttır ve çocuk için arkadaş, hayatı bir ihtiyaçtır. Arkadaşa duyulan ihtiyaç, sadece onunla vakit geçirmek içindir.
- Arkadaş seçimi ise çocuğun gelişiminde önemli bir yer tutar. Çünkü arkadaş ilişkileri ona toplumsal yaşam içinde kabul gören davranışları ve iş birliğini öğretir. Liderlik, sorumluluk, grup çalışması gibi yetenekler arkadaşlar sayesinde kazanılır; eğil; bilgi ve deneyim kazanmak içindir.

- Akran ilişkileri çocukta;
- Güven duygusunun oluşması
- Çocukların sosyal bilgi alışverişine girip bilgilerini sınamalarına olanak tanınması
- Sosyal bilişsel gelişmeyi arttırması
- Sosyal destek sağlaması
- Duygusal destek işlevi görmesi gibi nedenlerden ötürü çocukların sosyal, duygusal, bilişsel gelişimleri açısından çok önemlidir.

- Akran ilişkileri, bilişsel açıdan, okula uyumun, akademik hazır oluşun, akademik motivasyonun ve başarının, ileriki yıllardaki psikolojik sağlığın önemli belirleyicilerindendir.
- Sonuç olarak okul öncesi dönemde akran ilişkileri gelişim açısından büyük önem taşımaktadır

OKULA UYUM

Okul, çocuklar için yeni bir sosyal ortamdır, çocuğun bu ortama uyumu, aileden kazandığı iletişim becerileri ve ilişki biçimlerini kullanmasıyla mümkündür. Çocuğa anaokulu döneminde ve daha öncesinde kendi ayakları üzerinde durabilme yeteneğinin verilmiş olması çocuğun okula uyumunu kolaylaştıracaktır.

Okul öncesi eğitim kurumları da çocukların sosyal ilişki kurma becerilerini geliştirmesine yardımcı olur. Birçok arkadaşla bir arada olma, farklı etkinliklerde bulunabilme, paylaşmayı öğrenme olanağı bulma açısından okul öncesi dönem olarak da adlandırdığımız ilk çocukluk döneminde çocuklar daha fazla sosyal etkileşim içerisine girebilmektedir.

**KATILIMINIZ
İÇİN TEŞEKKÜR
EDERİZ**

